

Kayseri Fatih

– Mustafa IŞIK · 30 Kasım 2010

Kayser, Bizans /Doğu Roma kralına verilen bir unvandır. Kayseri'nin Bizanslıların şehri iken zaman zaman akınlarla Arapların eline geçtiği yazılmaktadır ancak gerçek fetih Danişmend Beyliğine nasip olmuştur.

"Daniş-mend", Farsça bir tamlama olup medrese tahsili görmüş ilim adamı; bilgin, kültürlü kişi demektir. Kayseri'ye doğudan gelen Danişmendliler, o günün şartlarında, şimdi Pınarbaşı'na bağlı olan Melikgazi Köyü'ndeki Zamantı Kalesini alarak çevresini üst edinmişlerdir. Melikgazi'nin türbesi, adıyla anılan bu köydedir.

Kayseri Melik Gazi oğlu Mehmed eliyle fethedilmiş ve imar faaliyetleri başlamıştır. Danişmendli Beyliği döneminde Mehmed Melik Gazi Kayseri'yi "merkez" yapmıştır.

Mehmed Melik Gazi Kayseri'yi fethedince bir cami yaptırır. Bu davranış, Hz. Muhammed(s.a.s.)in izinden gitmek yani sünnetidir. Eski bir mabed yerine, o mabedin put sayılmayacak malzemelerinden yararlanarak Ulu Cami'yi yaptırır. Mermer sütun başlıklarının bitkisel oluşu bunun canlı şahididir. Cami tamamdır ancak iş bununla bitmez. Fetih Suresi'nden sonra gelen Hucurât Suresi'nin "sıralama" yorumu vardır: "Fetih ancak ardından gelen eğitimle tamamlanır." Yani askeri fetihten sonra eğitim kurumları açarak halkın yetişmesini sağlamak. Bu eğitim ve terbiyeyi sağlayacak kurumlar, tarihi şartlar içinde, camiler ve hemen bitişiğindeki medreselerdir.

Kayseri'de de -diğer İslam şehirlerinde olduğu gibi- şehir, cami merkezlidir.

Cami'den sonra bitişiğine Melikgazi Medresesi yapılır. Put sayılacak "haç, insan ve hayvan" motifli bulunan malzemeler de medresede kullanılır. Mesela, Ahmed Nazif Efendi'nin yazdığına göre, mermer sütun başlıklarının dört tarafında belirgin haç resmi vardır. Melikgazi Medresesi de ilk olma özelliği göstermektedir.

Türbe, Cami-i Kebir'in kible duvarında bulunduğuna göre, Medrese Türbe'nin önündeydi. Yani şimdiki tuvaletlerin doğusundaki yeşil alanda bulunmaktaydı. Medresenin kalıntıları 1966 yılında, Belediyece ortadan kaldırılmıştır.

Danişmendlilerden Mehmed Melikgazi erdemli bir bilgin, mücahid bir kişidir. Danişmend sıfatı da bunu göstermektedir.

Melik Mehmed Gazi, Rumlar ve Ermeni'lerle cihad etmiş, Abdulmecid bin İsmail Herevî başta olmak üzere çok sayıda din âlimini çeşitli ülkelerden davet ederek Anadolu'da İslamiyet'in yayılması için çalışmıştır.

Anadolu'da yazılan ilk eser olma unvanını taşıyan Keşfu'l Akabe, Danişmendliler zamanında, Kayseri'li İbnu'l Kemal İlyas bin Ahmed'e aittir. Bu eser, Kayseri Yüksek İslam Enstitüsü'nde görev yapan Mikail Bayram tarafından, 1981 yılında yayınlanmıştır.

Mehmed Melik Gazi, 6 Aralık 1143 yılında Kayseri'de ölmüştür. Cami-i Kebir'in kible tarafında, Mehmed Melik Gazi Türbesi yapılmıştır. Türbe, cami ve medreseyi birbirine kaynak yaparcasına, ikisinin arasındadır. Cami ve Türbe'nin zemin seviyesi/kodunun düşük oluşu, ne kadar eski olduğunu

anlatmaktadır.

14 Aralık 1988 tarihinde yürürlüğe giren bir yasa ile Kayseri'nin iki merkez ilçeye bölünmesi sonucunda, eski Kayseri'nin ağırlıklı olduğu kısma Melikgazi adı verilmesi bir vefa örneğidir.

Yolu buradan geçen her Kayseri'li, İstiklal Marşı şairi rahmetli Akif'in "bastığın yerleri toprak diye geçme; tanı" ifadesiyle Türbe'de yatanın bu toprakları bize vatan yapan Mehmed Melikgazi olduğunu hatırlamalıyız. Gazi, nurlu ve onurlu insan olsa da, masrafsız hediye olarak "ruhuna Fatiha" yollamalıyız. Ölüm yıldönümü dolayısıyla Mehmed Melik Gazi'yi anıyor ve "Allah rahmet eylesin" diyoruz.